

DREPT PRIVAT

RECUNOAȘTEREA ȘI EFECTELE HOTĂRÂRII DE ÎNCUVIINȚARE A ADOPTIEI ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

Violeta COJOCARU,
doctor habilitat în drept,
profesor universitar

Oxana MIRON,
magistru în drept,
doctorand USM

SUMAR

Realizarea oricărei adopții internaționale este condiționată de existența unei structuri instituționalizate a cooperării internaționale în materia adopției internaționale.

Adopția poate fi considerată definitivată din momentul recunoașterii efectelor ei pe teritoriul statului unde va locui în continuare familia nou formată.

În cazul în care adopția internațională se realizează între țări semnatare ale Convenției de la Haga asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, procedura ce trebuie urmată este cea impusă de Convenție.

A asigura recunoașterea deciziei adopției nu este suficient pentru a garanta coerența internațională a statutului adoptatului. Mai este necesar ca efectele legăturii de adopție să fie echivalente, măcar în esență, în toate statele chemate să o recunoască.

În acest caz, survine o dificultate care derivă din faptul că Convenția nu se referă la o singură formă de adopție. Instituția adopției comportă aspecte diferite, potrivit legislațiilor lor naționale.

Cuvinte-cheie: *adopție, recunoaștere, Convenție, efecte.*

Actualmente, internaționalizarea dreptului privat se manifestă prin extinderea și intensificarea acțiunii acestuia, prin dezvoltarea reglementărilor juridice naționale în raport cu elementele străine, prin unificarea dreptului etc. [1].

Un rol semnificativ în procesul de internaționalizare a

THE RECOGNITION AND THE EFFECTS OF THE DECISION AUTHORIZING ADOPTION IN PRIVATE INTERNATIONAL LAW

SUMMARY

The realization of any kind of international adoption is conditioned by the existence of a institutionalized structure of international cooperation in the field of international adoption.

The adoption can be considered final since the moment of recognition of its effects on the territory of the state where the new family will further live.

In case the international adoption is done between signatory countries of the Hague Convention regarding the child protection and the cooperation in the field of international adoption, the followed procedure must be the one imposed by the Convention.

Granting the recognition of the decision for adoption is not sufficient for granting the international coherence of the status of the adopted child. It is also needed that the effects of the adoption procedure to be equivalent, at least in essence, in all the states which have to recognize it.

In this case, there is a difficulty which derives from the fact that the Convention does not refer only to a single form of adoption. The institute of adoption has different aspects, according to the national legislation.

Key-words: *adoption, the recognition, Convention, effects.*

dreptului îi revine și adopției internaționale, esența acesteia fiind protejarea interesului superior al copilului, prin identificarea unei familii potrivite pentru minorul rămas fără îngrijire părintească.

Deși nu este prevăzut în mod expres, adopția are un caracter irevocabil, în sensul că, odată încuviințată, ea dobândește statutul de fapt judecat. Acesta reprezintă un principiu de interes general, potrivit căruia, ceea ce s-a hotărât printr-un act de jurisdicție nu poate fi preluat pentru reexaminare de către instanța de judecată.

Obiectivul esențial al dispozițiilor convenționale este de a asigura copilului adoptat un statut cât mai coerent posibil pe plan internațional. Aceasta presupune, mai întâi, să fie asigurată recunoașterea internațională a adopției, efectuată conform Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale

de la Haga, în scopul de a evita anumite situații negative (exemplu: trafic de ființe umane) și apoi să fie garantată o oarecare echivalență a adopției în toate statele în care sunt recunoscute efectele acestei Convenții.

În cazul în care adopția internațională se realizează între țări semnatare ale Convenției de la Haga asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, procedura care trebuie urmată este cea impusă de Convenție.

Regimul privilegiat al eficacității internaționale acordat hotărârii de adopție prin Convenția nominalizată supra reprezintă opusul condițiilor de fond și al încadrării procedurale stricte cărora este supusă realizarea adopției. Or, regulile convenționale garantează o anumită calitate, în special privind interesul copilului, a pregătirii adopției și accesibilitatea acesteia pentru cele două ordini juridice direct interesate, care pot impune o recunoaștere de drept, aproape necondițională, a adopției în toate statele contractante [2].

Adopția este o instituție juridică care, odată constituită, are efecte în timp și, eventual, în mai multe state. A asigura recunoașterea deciziei adopției nu este suficient pentru a garanta coerența internațională a statutului adoptatului. Mai este necesar ca efectele legăturii de adopție să fie echivalente, măcar în esență, în toate statele chemate să o recunoască.

În acest caz, survine o dificultate care derivă din faptul că Convenția nu se referă la o singură formă de adopție. Instituția adopției comportă aspecte diferite, potrivit legislațiilor. Unele legi nu recunosc decât un singur tip de adopție, în altele – adopția simplă și cea deplină coexistă.

O armonizare a regulilor de conflict ar fi fost incapabilă să remedieze eficient incertitudinea statutului adoptatului care rezultă, pe plan internațional, din diversitatea drepturilor materiale, în afară de a supune crearea legăturii adoptive cu efectele sale unei legi unice și nesupuse riscurilor conflictului mobil și ar fi fost nesatisfăcătoare din punct de vedere practic. În aceste condiții, elaborarea de reguli materiale, menite să garanteze o echivalență minimă a efectelor adopției, a devenit necesară cu atât mai mult, cu cât acestea reprezintă cel mai bun procedeu pentru atingerea obiectivului scontat. În contextul dat, prin efectele adopției înțelegem ansamblul consecințelor juridice pe care încuviințarea adopției le antrenează la starea civilă a adoptatului, raporturile sale de rudenie, diferitele drepturi și obligații, de ordin personal, patrimonial și nepatrimonial, legate direct sau indirect de aceste raporturi de rudenie.

Consecințele juridice ale adopției survin odată cu hotărârea de încuviințare a acesteia, care are un caracter constitutiv, ceea ce înseamnă că din ziua în care a rămas definitivă și irevocabilă, efectele juridice se produc pentru viitor. Adopția nu are efecte retroactive. În conformitate cu art.292 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, „în cazul admiterii cererii de încuviințare a adopției, instanța recunoaște adopția de către persoane concrete și indică în hotărâre datele despre adoptat și adoptatori, necesare înregistrării adopției în organele de stare civilă. În 5 zile de la data rămânerei irevocabile a hotărârii jude-

cătorești privind adopția, instanța trimite o copie autentificată de pe hotărâre organului de stare civilă de la locul pronunțării hotărârii pentru a se efectua înregistrarea de stat a adopției și o altă copie autorității centrale cu atribuții în domeniul adopției, în cazul încuviințării adopției internaționale” [3].

Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga, în termenii art.26 alin.(1), prevede că recunoașterea adopției implică legătura de filiație adoptivă și cea privind „responsabilitățile parentale” a adoptanților.

În schimb, dispozițiile art.26 alin.(1) lit.c) și ale art.26 alin.(2) ale Convenției, mai ales în Franța, necesită ajustări ale soluțiilor actualmente în vigoare. Aceste dispoziții vizează numai adopția care are ca efect, în statul unde a avut loc, ruperea legăturii preexistente de filiație. Ele tind, pe de o parte, ca acest efect particular al adopției să nu poată fi reluat în statul solicitat (art.26 alin.(1) lit.c)), iar pe de altă parte, ca copilul care beneficiază de adopție, punându-se capăt filiației de origine, să se bucure în orice stat contractant de „drepturi echivalente” cu cele care decurg în statul respectiv, specifice adopției, producând același efect (art.26 alin.(2)).

Fără a viza în mod expres legea aplicabilă efectelor adopției, art.26 alin.(2) din Convenție impune schimbări ale regulilor de conflict în materie. De fapt, el stipulează că fiecare stat în care o adopție plinară își desfășoară efectele trebuie să acorde copilului „drepturi echivalente” cu cele ce decurg din dispozițiile propriilor sale legi relative la adopția plinară, oricare ar fi legea aplicabilă efectelor adopției în acest stat. În mod normal, legea aplicabilă nu trebuie să prevaleze *lex fori*, dacă aceasta este favorabilă copilului.

De altfel, ne putem întreba: care va fi deschiderea acestor dispoziții în statele care nu cunosc decât adopția simplă?

În virtutea stipulărilor art.26 alin.(1) lit.c), în cazul în care este invocată o adopție plinară, ruperea legăturii de filiație preexistente va trebui să fie recunoscută. Dar, întrucât legea statului impus, prin definiție, nu cunoaște decât adopția simplă, art.26 alin.(2) pare inaplicabil. Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga ar fi trebuit să prevadă ca, în asemenea cazuri, drepturile copilului adoptat să fie determinate prin referire la legea creării legăturii adoptive sau ca acesta se bucură de „drepturi echivalente” cu cele ce decurg în statul impus din filiația de sânge. Dispozițiile articolelor 26 alin.(1) lit.c) și art.26 alin.(2) generează și ele dificultate în statele care, practicând adopția plinară, au o concepție diferită de cea postulată de Convenție [4].

De exemplu, în dreptul francez este admis că, pentru a putea produce efectele proprii atribuite adopției plinare de dreptul francez, îndeosebi în materie de naționalitate, o adopție străină trebuie să includă două caracteristici fundamentale: ea trebuie să antreneze ruperea legăturilor cu familia de origine și să fie irevocabilă. Prin urmare, numai o adopție, consacrand o ruptură definitivă a legăturii preexistente de filiație, poate fi asimilată adopției plinare și (poate) produce efectele care îi sunt conferite.

O astfel de adopție străină nu poate fi considerată drept o adopție plinară franceză. Prin urmare, ea nu poate produce decât efectele unei adopții simple.

Situația privind adopțiile plinare străine, care nu corespund concepției franceze a instituției, pare greu compatibilă cu art.26 alin.(1) lit.c) și art.26 alin.(2) ale Convenției nominalizate.

Pentru început, necesitatea de a califica o decizie străină de adopție în funcție de criteriile franceze nu se impune decât dacă legea franceză este aplicabilă efectelor adopției, adică dacă ea este legea personală a adoptantului (sau legea efectelor căsătoriei la adoptanții căsătoriți). În caz contrar, va trebui să se acorde copilului „drepturi echivalente” cu cele care decurg dintr-o adopție plinară franceză, din momentul în care vor fi îndeplinite condițiile de aplicare a articolului 26 alin.(2).

În cazul Finlandei, efectele încuviințării adopției rezidă în ruperea legăturilor dintre copil și familia lui biologică, părinții biologici pierzând orice drept și obligație față de copiii dați spre adopție, iar în situația în care existau obligații materiale și financiare stabilite prin hotărârea instanței (exemplu: pensie alimentară), acestea devin nule în urma adopției [5].

În Grecia, în urma finalizării procedurii de adopție, copilul adoptat dispune de aceleași drepturi de care se bucură copilul biologic. După finalizarea adopției, părinții adoptivi pot cere schimbarea numelui copilului adoptat, iar în cazul în care copilul adoptat a împlinit vârsta de 12 ani, audierea lui în acest sens este obligatorie [6].

În cazul adopției internaționale, în Spania, pentru a produce efecte juridice, rezoluția de adopție a țării de origine a copilului trebuie înregistrată în Registrul civil de la Consatul Spaniei al țării de origine a copilului.

În Portugalia, la fel ca și în Franța, coexistă cele două tipuri de adopții. În adopția parțială, copilul adoptat nu-și pierde total relația cu familia de origine, atât din punct de vedere legal, cât și din punct de vedere emoțional, însă unele limitări și restricții pot fi clar stabilite de Tribunalul pentru Familie și Minori. În adopția totală, legăturile cu familia biologică se rup, iar relațiile de familie între copilul adoptat și familia adoptatoare sunt complete și totale, copilul adoptat având aceleași drepturi și responsabilități ca ale unui copil biologic [7].

În literatura de specialitate nu găsim o clasificare teoretică a efectelor adopției, dar le putem sistematiza în felul următor:

I. În funcție de tipurile de adopție, efectele acesteia pot fi clasificate în:

- naționale – care apar pe teritoriul statului care a încuviințat adopția;
- internaționale – care apar după recunoașterea hotărârilor de încuviințare a adopției, acestea producând efecte pe teritoriul statului care a încuviințat adopția și pe teritoriul altor state.

II. În funcție de ramurile de drept, adopția produce efecte:

- Efectele adopției în domeniul dreptului civil:
  - filiația și rudenția civilă;
  - numele și prenumele copilului adoptat;

- înscrierea adoptatorilor în calitate de părinți adoptivi;
- domiciliu și locuința adoptatului;
- vocația succesorală legală.
- Efectele adopției în domeniul dreptului familiei:
  - rudenția civilă – impediment la căsătorie;
  - drepturile și obligațiile părinților adoptivi;
  - obligația legală de întreținere;
  - impediment pentru divorțul în baza acordului de voință al soților adoptatori;
  - confidențialitate.
- Efectele adopției în domeniul dreptului constituțional:
  - criteriul cetățeniei.
- Efectele adopției în domeniul dreptului muncii și dreptului protecției sociale:
  - acordarea indemnizațiilor;
  - concediu de maternitate sau pentru îngrijirea copilului.
- Efectele adopției în domeniul dreptului fiscal.

III. Legislația Franței și, până de curând, a României reglementează două tipuri de adopție:

- adopția cu efecte restrânse;
- adopția cu efecte depline.

Adopția cu efecte restrânse se caracterizează prin următoarele:

- legăturile de rudenie dintre adoptat și descendenții săi, pe o de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte, se mențin;
- între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator, pe de altă parte, se stabilesc raporturi de rudenie asemănătoare celor dintre părinți și copii.

Adopția cu efecte depline se caracterizează prin următoarele:

- între cel care adoptă și copil se stabilește filiația;
- între copil și rudele adoptatorului se stabilește rudenia, dar și între descendenții copilului adoptat și rudele adoptatorului. În baza hotărârii judecătorești irevocabile de încuviințare a adopției, serviciul de stare civilă va]ntocmi competent în condițiile legii, un nou act de naștere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuți ca părinții săi firești;
- filiația între copilul adoptat și părinții săi firești încetează;
- încetează și rudenia dintre copilul adoptat și rudele sale firești, precum și rudenia dintre descendenții copilului adoptat și rudele sale firești;
- este interzisă căsătoria și între descendenții adoptatului și rudele sale firești, cu toate că legea nu prevede expres aceasta [8].

În cele ce urmează, vom analiza efectele pe care le produce adopția internațională în Republica Moldova și în alte state, prin prisma dreptului civil (filiația și rudenia civilă, numele de familie și domiciliul adoptatului, dreptul la moștenire), al dreptului familiei (drepturile și îndatoririle părintești, obligația legală de întreținere, impedimente la căsătorie), al dreptului constituțional (cetățenia adoptatului), al dreptului muncii și protecției sociale (indem-

nizația pentru creșterea copilului sau îngrijirea copilului bolnav, concediul paternal, impozitul, alocația de stat).

Efectele adopției în dreptul civil

Filiația și rudenia civilă. Din momentul încuviințării adopției, se stabilește filiația între copilul adoptat și adoptator, precum și legăturile de rudenie între copil și rudele adoptatorului.

În sens larg, filiația desemnează un șir neîntrerupt de nașteri care leagă o persoană de un strămoș al ei, un șir neîntrerupt de persoane între care faptul nașterii a stabilit legătura de la părinte la copil.

În sens restrâns, filiația reprezintă raportul de descendență dintre un copil și fiecare din părinții lui, legătură întemeiată pe descendența unei persoane dintr-o alta. Sunt rude în linie directă tatăl, fiul, nepotul de fiu [9].

Nu se prevede expres că descendenții adoptatului devin rude cu rudele adoptatorului. Soluția se impune în sens afirmativ, deoarece numai astfel rudenii creată prin adopție este asimilată cu rudenii firească, iar un text care să prevadă contrariul din acest punct de vedere nu există. Prin urmare, descendenții adoptatului devin rude cu rudele adoptatorului. Față de ascendenții adoptatorului, descendenții adoptatului sunt rude în linie directă descendentă.

În contextul celor expuse, deducem că rudenii care se stabilește prin adopție, dacă termenul de filiație este folosit în sens restrâns, există între adoptat și descendenții lui, pe de o parte, și rudele adoptatorului, pe de altă parte [10].

În concluzie, putem afirma că rudenii din adopție se substituie rudenii firești, care nu mai persistă decât pentru a constitui un impediment la căsătorie. În momentul stabilirii filiației prin adopție, rudenii naturală dintre copilul adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții săi biologici și rudele acestora, pe de altă parte, încetează, cu excepția adopției copilului de către soțul părintelui biologic.

Raporturile de filiație și de rudenii care se stabilesc în baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției în Republica Moldova pot fi:

a) între adoptat, pe de o parte, și adoptatori și rudele acestora, pe de altă parte, se stabilesc raporturi de filiație, respectiv – de rudenii, deoarece adoptatul este considerat ca un copil firesc al adoptatorilor. Rudenii civilă este asimilată cu rudenii firească, descendenții adoptatului devenind rude cu adoptatorii și cu rudele acestora. Cu alte cuvinte, prin voința legiuitorului și în baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției, filiația firească bazată pe legătura de sânge este înlocuită cu un artificiu juridic, respectiv – cu filiația adoptivă;

b) între adoptat, pe de o parte, și părinții săi firești și rudele acestora, pe de altă parte. Rudenii firească, bazată pe legătura de sânge încetează ca efect al încuviințării adopției. Această rudenii se păstrează numai în cazul adopției cu efecte restrânse;

c) soțul adoptă copilul firesc al celuilalt soț. În acest caz, avem ambele tipuri de filiație și rudenii, atât cea firească, cât și cea civilă;

d) soțul adoptă copilul adoptat al celuilalt soț (adopție succesivă). Raporturile de rudenii civilă se vor crea între

adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și soțul adoptator și rudele sale, pe de altă parte, menținându-se raporturile de rudenii civilă create în urma primei adopții.

În concluzie, adopția produce un efect constitutiv de rudenii civilă și un efect extinctiv în ceea ce privește rudenii firească. Excepțiile de la această regulă vizează efectul extinctiv al adopției și presupun fie un efect extinctiv parțial numai în raport cu unul dintre părinții firești ai adoptatorului, în cazul în care un soț adoptă copilul firesc al celuilalt soț, fie absența efectului extinctiv, în cazul în care un soț adoptă copilul adoptat al celuilalt soț.

Numele și prenumele copilului adoptat. La adopția copilului i se asigură dreptul de a-și păstra numele și prenumele.

La cererea adoptatorilor, instanța de judecată poate schimba numele copilului adoptat, dacă acest fapt nu afectează interesul superior al copilului și dreptul lui la nume, atribuindu-i numele adoptatorilor sau al unuia dintre adoptatori (soț ori soție), în cazul în care aceștia poartă nume diferite. Din motive temeinice, instanța, încuviințând adopția, poate dispune, la cererea adoptatorului, schimbarea numelui copilului adoptat. Pentru schimbarea numelui și/sau prenumelui, se cere și acordul copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani [11].

În cazul schimbării numelui și/sau prenumelui copilului adoptat, mențiunea respectivă se face în hotărârea judecătorească privind încuviințarea adopției, iar oficiul de stare civilă competent operează aceste modificări în actul de naștere al copilului, potrivit normelor stabilite în legislația cu privire la actele de stare civilă.

Înscrierea adoptatorilor ca părinți adoptivi. Adoptatorii se înscriu în actul de naștere al copilului adoptat ca părinți ai lui, în conformitate cu hotărârea judecătorească de încuviințare a adopției.

În caz de necesitate, la cererea adoptatorilor sau a copilului adoptat care a împlinit vârsta de 10 ani, instanța de judecată păstrează datele despre părinții biologici ai copilului adoptat, fapt consemnat în hotărârea judecătorească de încuviințare a adopției.

În baza hotărârii judecătorești de încuviințare a adopției, la solicitarea adoptatorilor, oficiul de stare civilă competent operează modificările de rigoare în actul de naștere al copilului.

Efectele adopției nu survin din momentul înscrierii adoptatorilor la oficiul stării civile, ci din momentul când hotărârea instanței de judecată rămâne irevocabilă [12].

Domiciliul și locuința adoptatului. În lipsa unei reglementări speciale a domiciliului și locuinței adoptatului, se vor aplica dispozițiile dreptului comun în materie, se va face distincție între adoptatorul minor sau major. Dacă adoptatul este minor, el se bucură de un domiciliu legal. Astfel, fiind considerat descendentul firesc al adoptatorilor, domiciliul adoptatului minor este la părinții săi. Dacă părinții adoptivi nu au un domiciliu comun, domiciliul minorului adoptat este acela la care dintre părinți el locuiește statornic, iar în caz de neînțelegere, instanța de judecată sesizată decide cu o acțiune de stabilire a domiciliului minorului.

În viața cuplului adoptator pot interveni o serie de in-

cidente ce pot avea impact asupra domiciliului minorului adoptat și anume:

– desfacerea căsătoriei adoptatorilor. Prin hotărârea de divorț, instanța judecătorească decide căruia dintre părinți este încredințat minorul pentru creștere și educare.

– decesul, decăderea din drepturile părintești, punerea sub interdicție a unuia dintre adoptatori, situație în care domiciliul copilului se stabilește ca fiind la celălalt părinte adoptator care îl reprezintă sau îi încuviințează actele juridice civile.

Vocația succesorală legală. Odată stabilită filiația între adoptator și adoptat și rudenien din aceștia din urmă și rudele adoptatorului, se produc efecte juridice și în materia dreptului succesoral. Astfel, adoptatul, asimilat cu descendentul firească al adoptatorului, are dreptul, în condițiile Codului civil, atât la moștenirea adoptatorului, cât și la cea a rudelor adoptatorului. Legea stabilește ordinea de preferință între rudele cu vocație succesorală generală, în funcție de clasa de moștenire din care face parte fiecare dintre aceste rude, precum și de gradul de rudenie. Art.1500 din Codul civil al Republicii Moldova prevede că, „În cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sunt:

a) de clasa I – descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul supraviețuitor și ascendenții privilegiați (părinții, înfietorii) celui ce a lăsat moștenirea” [13].

Bineînțeles, încetând rudenien firească, adoptatorul și descendenții săi nu mai au dreptul legal la moștenirea lăsată de părinții firești sau rudele acestora (excepție făcând acele situații în care legătura de rudenie firească și cea adoptivă coexistă), nefiind exclus dreptul la moștenirea acestora, în baza unui testament.

Efectele adopției în dreptul familiei

Rudenien civilă – impediment la căsătorie. În acest sens, art.15 alin.(1), pct.c), d) din Codul familiei al Republicii Moldova prevede că impedimentul la căsătorie generat de rudenie există atât între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și rudele sale firești, pe de altă parte (rațiunea consacrării acestui impediment se găsește în legătura de sânge între aceste persoane) până la gradul II, cât și între adoptat și descendenții acestuia, pe de o parte, și persoanele cu care a devenit rudă prin efectul adopției, pe de altă parte (cauza o reprezintă impedimentul de ordin moral) [14].

Mai mult, rudenien civilă constituie un impediment expres pentru încheierea căsătoriei.

Drepturile și obligațiile părinților adoptivi. Părintele adoptiv are față de copilul adoptat drepturile și obligațiile pe care le are părintele biologic față de copilul său [15].

În situația în care părintele adoptiv este soțul părintelui biologic al copilului adoptat, drepturile și obligațiile părintești le exercită părintele adoptiv și părintele biologic căsătorit cu acesta.

În cazul adopției unui minor, îndatoririle și drepturile părintești trec de la părinții firești ai minorului la părinții adoptivi. Părinții au aceleași drepturi și îndatoriri față de

copiii lor minori, fără a face deosebire dacă aceștia sunt din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați.

Când un soț adoptă copilul celuilalt soț, în scopul menținerii unității familiei și, drept consecință, se stabilește filiația adoptivă, drepturile și îndatoririle părintești cad și asupra adoptatorului, nu numai asupra părintelui firească. De altfel, este singura excepție în care drepturile și obligațiile părintești sunt exercitate împreună de adoptator și de părintele firească al adoptatului, copilul rămânând în raporturi de rudenie firească cu acesta din urmă, iar legăturile de rudenie încetează doar față de celălalt părinte (dacă este stabilită filiația) și rudele acestuia.

Dacă părinții adoptatori divorțează, copilul adoptat este asimilat celui din căsătorie. Astfel, în cazul desfacerii căsătoriei, instanța judecătorească decide căruia părinte îi încredințează copilul adoptat pentru creștere și educare, stabilind, la cererea celuilalt părinte adoptiv și numai dacă este în interesul acestui copil, un program de vizită pentru a fi menținute și dezvoltate legăturile personale dintre minor și părinte.

Copilul are dreptul de a menține legături personale și contacte directe cu părinții, rudele (bunicii, frații și surorile ori alte rude), precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament și s-a bucurat de viața de familie, cu excepția cazului în care instanța judecătorească apreciază că există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică și psihică.

Mai mult, e posibil ca în familia firească copilul să fi avut o viață frumoasă alături de părinți, bunici, frați, surori, iar, dacă adopția este realizată la o vârstă când amintirile sunt puternice, pentru interesul copilului există posibilitatea ca aceste legături personale cu rudele de sânge să fie menținute. Bineînțeles, această situație presupune fie că adoptatorul sau familia adoptatoare cunoaște familia de origine a copilului (exemplu: există o legătură de rudenie sau sunt vecini, sau chiar prieteni), fie nu o cunoaște, dar în interesul copilului sunt de acord cu stabilirea acestor relații personale.

O astfel de adopție o găsim, ca alternativă, în Austria. În acest stat, adopțiile pot fi închise, semideschise și deschise. În cazul adopțiilor deschise, rudele biologice ale copilului adoptat efectuează vizite la copil, fiind la curent cu dezvoltarea lui în familia care l-a adoptat. În cadrul adopției semideschise, legătura dintre familia biologică și adoptatoare este menționată de către specialiști sau persoanele care reprezintă interesele familiei, cu prezentarea periodică a fotografiilor și rapoartelor despre creșterea și educarea copilului în noua sa familie.

Obligația legală de întreținere. Obligația de întreținere își găsește izvorul în căsătorie, filiație, rudenie, adopție și afinitate.

Printre persoanele îndreptățite și îndatorate, în mod reciproc, la întreținere, se află părinții și copiii, fără a se face distincție dacă aceștia sunt din afara căsătoriei, din căsătorie sau din adopție, adoptatorul și adoptatul, în cazul adopției cu efecte restrânse, bunicii și nepoții, străbunicii și strănepoții, frații și surorile, indiferent dacă rudenien este firească sau civilă. Odată stabilită filiația adop-

tivă între părintele sau părinții adoptatori, pe de o parte, și copilul adoptat, pe de altă parte, se stabilește dreptul respectiv la obligația legală de întreținere.

Impediment pentru divorțul în baza acordului de voință al soților adoptatori. Datorită efectelor adopției, adoptatul este asimilat cu copilul firesc al adoptatorilor, astfel încât, atâta vreme cât acesta este minor, părinții divorțează doar prin instanța judecătorească. Cu certitudine, în acest caz avem în vedere numai situațiile în care adopția a fost făcută de soți, simultan sau succesiv, ori copilul e adoptat de soțul părintelui său firesc. În situația unui copil adoptat numai de unul dintre soți, întrucât față de celălalt soț copilul este așezat, o cerere de desfacere a căsătoriei în baza acordului soților este admisibilă.

Drepturile și obligațiile copilului adoptat. Din momentul încuviințării adopției, copilul adoptat pierde drepturile personale patrimoniale, nepatrimoniale și este exonerat de îndeplinirea obligațiilor față de părinții săi biologici și de rudele acestora. Copilul adoptat are față de părinții adoptivi drepturi și obligații de orice natură, similare cu cele pe care le are o persoană față de părinții săi biologici [16].

Monitorizarea

După încuviințarea adopției, copilul adoptat se află la evidența autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor, în cazul adopției internaționale, până la împlinirea vârstei de 18 ani a acestuia. Monitorizarea situației post-adopție a copilului se efectuează de către autoritățile la a căror evidență se află copilul, timp de 5 ani de la încuviințarea adopției, cu următoarea periodicitate:

- a) în primul an – 3 rapoarte (la 3, la 6 și la 12 luni);
- b) în al doilea an – 2 rapoarte (la 6 și la 12 luni);
- c) în anii 3, 4 și 5 – 1 raport anual (la 12 luni).

În cazul adopției internaționale, rapoartele de evaluare post-adopție se prezintă autorității centrale din Republica Moldova de către autoritatea centrală în domeniul adopției din statul primitor sau prin intermediul organizațiilor străine din statul primitor, acreditate și înregistrate în Republica Moldova. Autoritatea centrală din Republica Moldova solicită, în caz de necesitate, misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova în statele primitoare, informații privind monitorizarea post-adopție efectuată [17].

Serviciile post-adopție sunt definite ca fiind servicii oferite după finalizarea adopției, atât de către profesioniști ai autorităților publice, cât și de organizații private. Majoritatea statelor au prevăzut în lege servicii post-adopție, deși în unele țări aceste servicii nu sunt de sine stătătoare, ci sunt parte a serviciilor variate oferite de instituțiile implicate în procesul de adopție sau în protecția copilului, în general. În Belgia și Grecia serviciile sunt oferite de către autoritățile publice, iar în Finlanda, Spania și Franța – atât de autorități publice, cât și de organizații private, fără a exista diferențe semnificative în ceea ce privește adopția națională și internațională.

În țări precum Grecia și Portugalia, serviciile post-adopție sunt oferite ocazional, deseori la cerere, iar tribu-

nalul decide cine și cum va oferi aceste servicii. Motivația derivă, pe de o parte, din încercarea de a sprijini familia adoptivă, fără a-i invada viața privată, intimitatea și de a oferi timp pentru dezvoltarea relațiilor dintre părinți și copii, iar pe de altă parte – de a acorda, când situația o impune, servicii profesionale în cazul în care survin impedimente. Durata serviciilor post-adopție este precizată doar în cazul a câtorva țări: Grecia – unde copiii sunt monitorizați timp de 2 ani de la data adopției (în cazul adopției internaționale), Franța – serviciile post-adopție au o durată de la 6 luni (specific pentru adopția națională) până la o perioadă neprecizată concret, necesară finalizării sentinței de adopție în cazul adopțiilor internaționale. În celelalte țări, serviciile post-adopție sunt flexibile pentru adopția națională, iar în ceea ce privește adopția internațională, țara de origine a copilului poate cere rapoarte post-adopție pe o durată determinată.

În Belgia, monitorizarea situației copilului adoptat are loc mai mulți ani (fără a fi precizată o durată limită) și este asigurată de organisme de adopție.

În Grecia, responsabil pentru oferirea acestor servicii este sistemul public, prin departamentul de servicii sociale din cadrul fiecărei prefecturi de la nivelul județului, dar și instituțiile rezidențiale publice pentru protecția copilului.

În Spania, odată cu pronunțarea adopției, doar anumite regiuni autonome oferă servicii post-adopție. În ceea ce privește adopțiile internaționale, decretele autonome prevăd ca, printre alte responsabilități ale organizațiilor private autorizate, să existe și aceea de a sprijini acomodarea copilului adoptat în familia adoptivă, când țara de origine o cere.

În general, serviciile post-adopție sunt oferite de asistenți sociali și psihologi cu experiență în domeniu și, doar la necesitate – de juriști, de grupuri ale familiilor adoptive, grupuri profesionale și organizații autorizate în vederea oferirii de suport, informare și consiliere [18].

Confidențialitatea adopției

Persoanele competente cărora le este cunoscut faptul adopției sunt obligate să păstreze confidențialitatea informațiilor obținute în procesul de adopție, inclusiv în ceea ce privește datele de identificare ale adoptatorului, precum și ale părinților biologici. În caz contrar, ele poartă răspundere juridică, conform legislației în vigoare.

Părintele adoptiv va informa copilul că este adoptat de îndată ce vârsta și gradul lui de maturitate o permit. Părintele adoptiv și copilul adoptat au dreptul să obțină din partea autorității centrale extrase din Registrul de stat al adopțiilor al căror conținut atestă faptul, data și locul nașterii, dar nu dezvăluie în mod expres adopția și nici identitatea părinților biologici ai adoptatului.

Identitatea părinților biologici ai copilului adoptat poate fi dezvăluită înainte ca acesta să dobândească capacitate deplină de exercițiu numai din motive medicale, cu autorizarea instanței de judecată, la cererea oricărui dintre părinții adoptivi, a copilului adoptat, a autorității teritoriale ori a reprezentantului unei instituții medicale [19].

Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în

materia adopției internaționale de la Haga, în art.7 și 8, ca și alte documente internaționale ce țin de drepturile omului sau ale copilului, stipulează clar drepturile unui copil de a primi la naștere un nume și o naționalitate sau precizează dreptul de a fi îngrijit și crescut de părinții săi, ceea ce presupune că, inclusiv în cazul adopției, el are dreptul de a ști cine sunt părinții săi și care îi este originea. De asemenea, Convenția de la Haga prevede dreptul copilului de a-și păstra identitatea: nume, naționalitate și relații de familie. În acest sens, autoritățile fiecărei țări au obligația de a avea grijă ca aceste informații să fie păstrate și, de asemenea, să creeze cadrul necesar accesului la ele [20].

Efectele adopției în dreptul constituțional

În cazul în care adoptatorii și adoptatul sunt cetățeni ai Republicii Moldova, adopția nu produce niciun efect în ceea ce privește cetățenia adoptatului. Alta este situația în cazul adopției internaționale, întâlnită în cele două situații, și anume: adoptatul este cetățean străin sau apatrid, iar adoptatorul ori soții adoptatori sunt cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeanul Republicii Moldova este adoptat de un cetățean străin sau de doi soți cetățeni străini. În aceste ipoteze, încuviințarea adopției de către instanța judecătorească poate să producă efecte în planul cetățeniei adoptatului.

Unul dintre efectele adopției pentru copil este dobândirea cetățeniei părinților. În acest context, Legea privind regimul juridic al adopției face trimitere la Legea nr.1024 din 02.06.2000 privind cetățenia Republicii Moldova. Conform art.13 al Legii nominalizate, se prevăd următoarele: copilul apatrid dobândește automat cetățenia Republicii Moldova prin înfiere, dacă înfietorii (înfiectorul) sunt cetățeni ai Republicii Moldova.

Asupra cetățeniei copilului apatrid înfiat de soți, unul dintre care este cetățean al Republicii Moldova, iar celălalt cetățean străin, hotărâsc, de comun acord, înfietorii. În cazul în care înfietorii nu cad de comun acord asupra apartenenței copilului Republicii Moldova, va decide instanța de judecată, ținând cont de interesele acestuia. În situația în care copilul a împlinit vârsta de 14 ani, se cere consimțământul lui, autentificat de notar.

Copilul, cetățean străin, înfiat de soți, ambii sau numai unul dintre ei fiind cetățean al Republicii Moldova sau unul fiind cetățean al Republicii Moldova, iar celălalt cetățean străin sau apatrid, poate deveni cetățean al Republicii Moldova, dacă renunță la cetățenia statului străin, cu excepția cazurilor prevăzute de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte [21].

Republica Moldova face parte din sistemul țărilor unde cetățenia se poate dobândi, urmând unul din următoarele criterii: dreptul sângelui, atunci când noul născut dobândește cetățenia părinților, indiferent de locul de naștere, și dreptul solului, atunci când noul născut va dobândi cetățenia statului pe teritoriul căruia se naște, indiferent de cetățenia părinților.

Legea națională este legea statului a cărui cetățenie o are persoana în cauză. Conform Codului de procedură civilă, art.461 alin.(2) b), „Instanțele judecătorești ale Republicii Moldova examinează pricinile în procedură spe-

cială, dacă persoana în a cărei privință se solicită încuviințarea adopției este cetățean al Republicii Moldova sau are domiciliul în Republica Moldova” [22].

Adopția copiilor domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane cu domiciliul în străinătate are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova, ținându-se cont și de legislația statelor în care aceștia din urmă își au domiciliul la data depunerii cererii de adopție, precum și în conformitate cu tratatele internaționale sau cu tratatele bilaterale la care Republica Moldova este parte. În același mod, se procedează și în cazul încetării adopției internaționale prin desfacere sau prin declarare a nulității ei.

Astfel, adopția copiilor, cetățeni ai Republicii Moldova, cu domiciliul în afara țării, efectuată de organele abilitate ale statului străin pe al cărui teritoriu adoptatorul își are domiciliul, este recunoscută ca fiind valabilă în Republica Moldova doar dacă statul străin este parte la Convenția de la Haga sau parte la un tratat bilateral în domeniul adopției încheiat cu Republica Moldova și dacă autoritatea centrală din Republica Moldova și-a exprimat anticipat acordul la adopție.

Copiii domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova pot fi adoptați de adoptatori cu domiciliul în străinătate doar dacă, potrivit legislației statelor în care urmează să plece, li se vor asigura garanții și norme juridice echivalente celor de care s-ar fi bucurat în cazul adopției naționale.

Efectele adopției în domeniul dreptului muncii și securității sociale

Conform Codului muncii nr.154 din 28.03.2003, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 159-162, „Salariatului care a adoptat un copil nou-născut nemijlocit din maternitate sau l-a luat sub tutelă i se acordă un concediu plătit pe o perioadă ce începe din ziua adopției (luării sub tutelă) și până la expirarea a 56 de zile calendaristice din ziua nașterii copilului (în caz de adopție a doi sau mai mulți copii concomitent – 70 de zile calendaristice) și, în baza unei cereri scrise, un concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani. Indemnizațiile pentru concediile menționate se plătesc din bugetul asigurărilor sociale de stat” [23].

În Belgia, casele de compensație pentru alocațiile familiale acordă o primă de adopție pentru fiecare copil adoptat. Valoarea acestei prime corespunde alocației de naștere oferite pentru primul copil. În plus, angajații statului, fie este vorba de funcționari sau nu, pot beneficia de un concediu de primire, atunci când adoptă un copil care nu a împlinit vârsta de 10 ani, în funcție de vârsta copilului (sub/peste 3 ani). Beneficiarul își păstrează salariul pe toată durata concediului. Noile decrete ale comunităților instituie prevederi financiare speciale, printre care – posibilitatea intervenției asigurărilor sociale în suportarea parțială a costurilor de adopție pentru familiile cu venituri limitate [24].

În Finlanda, datorită faptului că există o diferență mare între costurile legate de adopția națională comparativ cu cea internațională, statul garantează o contribuție financiară oricărei persoane/familii care dorește să

adopte un copil străin tocmai pentru a compensa costurile ce le comportă adopția internațională [25].

În Spania, începând cu anul 1992, persoanele care adoptă un copil mai mic de 5 ani au posibilitatea de a beneficia, din momentul intrării copilului în familie, de un concediu de 6-8 săptămâni, în funcție de vârsta copilului. Atunci când adopția este realizată de un cuplu, doar unul dintre părinții adoptivi poate beneficia de concediu. Pe toată durata concediului, părintele are parte de indemnizațiile și alocațiile legale de care beneficiază orice persoană (în general, mama) aflată în concediu de maternitate, adică 100% din salariul de referință [26].

În scopul uniformizării legislației statelor în materia adopțiilor internaționale și cooperării în acest domeniu, pe plan internațional au fost adoptate mai multe convenții dintre care: Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, încheiată la New York la 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.02.1993; Convenția privind protecția copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 29 mai 1993, ratificată de Republica Moldova la 10 aprilie 1998; Convenția Europeană în materia adopției de copii, semnată de statele membre ale Consiliului Europei la 24 aprilie 1967 la Strasbourg (la care Republica Moldova nu este parte). Toate aceste convenții au un scop bine determinat – de a ajusta normele de drept material și internaționalizarea dreptului în domeniul adopției internaționale. Divergențele care cel mai des apar se oglindesc anume la recunoașterea și efectele încuviințării adopției, cu impact negativ la implementarea principiului interesului superior al copilului – de a locui în familie.

Referințe bibliografice:

1. Cojocaru V., „Problema unificării și armonizării în dreptul internațional privat”, Disponibil pe <http://system.lm-ns.org/index./proc/issue/view/104/showToc>, Accesat [28.09.2016].
2. Art.23 și 24 din Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998, Monitorul Oficial nr. 014 publicat la 26.02.1998.
3. Art.292 din *Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova* nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.111-115.
4. Art.26 din Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 014 publicat la 26.02.1998.
5. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene 2005, pag.8. http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016).
6. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene 2005, pag.8. http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016).
7. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene 2005, pag.9. http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016).
8. Avornic Gh., Cojocaru V., „Adopția națională și internațională sub auspiciile principiilor Statului de drept”- Chișinău – Ed. Reclama-2005, pag. 14.
9. Ionașcu A., Mureșan M., Costun M.N., Ursa V., „Filiația și ocrotirea minorilor”, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980, pag.14-17.
10. Filipescu Andrei I., Filiația firească și filiația din adopție. – București: Ed. ALL BECK, 2002, pag. 51.
11. Art.43 din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr. 259.
12. Крецу В., Судебное установление факта регистрации рождения, усыновления, брака, развода, смерти. В: *Закон и жизнь*, 2005, No. 9.
13. Art.1500 din *Codul civil al Republicii Moldova* nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.82-86.
14. Art.15 alin.(1), pct.c), d) din *Codul familiei al Republicii Moldova* nr.1316 din 26.10.2000.
15. Art.42 din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr.259.
16. Art.44 din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr. 259.
17. Art.45, alin.(2) din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr.259.
18. Art.45 din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr.259.
19. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene, 2006, pag.13, http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016)
20. Art.46 din Legea Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției nr.273/2004, republicată în anul 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Partea I, nr. 259.
21. Art. 7 și 8 din Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale de la Haga ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998, În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 014 publicat la 26.02.1998;
22. Art.13 din Legea Republicii Moldova nr.1024 din 02.06.2000 privind cetățenia Republicii Moldova, În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.9 din 10.08.2000.
23. Art.461 alin.2 litera b) din Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova, nr. 225 din 30.05.2003, publicat la 12.06.2003 În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 111-115 intrat în vigoare la 12.06.2003.
24. Art.127 din Codului Muncii nr.154 din 28.03.2003, publicat În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 159-162.
25. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene, 2005, pag.12, http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.08.2016)
26. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene, 2005, pag.11, http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016)
27. Studiu comparativ privind procedurile în materia adopției naționale între țări membre ale Uniunii Europene, 2005, pag.13, http://www.adoptiromania.ro/files/interes/26_int_studiu%20%20feb%202008.pdf (vizitat 26.04.2016)

